

Vilko Berdajs

Alfred Lavrič

zdravnik dr. Robert Frank; ing. Dolgovski, do 1927 šef mariborske delavnice državnih železnic; nestor mariborskih slikarjev, profesor in nadzornik risanja v pokoju Anton Gvajc, ki se je uveljavil s svojimi zatišji in pokrajinami; generalštabni major v pokoju Alfred Lavrič pl. Zaplaški, junak koroške boroveljske tragedije konec 1918 in v začetku 1919, ter trgovec in eden predstavnikov starega slovenskega Maribora Vilko Berdajs.

V prirodnem življenju mariborske pokrajine se je pojavil maj z dežjem in viharjem, kateremu je sledil padec temperature 2. maja na -3.2° in 3. maja na -2.2° ter slana, ki je napravila veliko škodo. Pomladanskemu majniškemu mrazu je sledilo nenavadno umiranje marelic. Poletje je bilo suho in posebno za vinarstvo zelo ugodno tako, da je letošnji vinski pridelek mariborske okolice kvantitetno in kvalitetno prvovrsten.

IZ CELJSKE KRONIKE V L. 1935.

JANKO OROŽEN

Prireditve. Početek leta je bil še ves pod dojmom marsejske tragedije in so zato izostale mnogobrojne zabavne prireditve prejšnjih let. V dobi žalovanja je bil velik žalni koncert, ki sta ga pod vodstvom pevovodje Peća Šegule priredila skupno »Celjsko pevsko društvo« in »Oljka« v veliki dvorani Celjskega doma. Polletno dobo žalovanja je zaključila svečana komemoracija, ki jo je 10. aprila priredilo Sokolsko društvo v Celju. Medtem sta bili dve drugi pomembni in resni prireditvi: pevsko društvo »Oljka« je dne 7. aprila praznovala svojo petnajstletnico, ki jo je združilo s poklonitvijo sivolasemu skladatelju in nekdanjemu poštvovalnemu celjskemu komponistu dr. Antonu Schwabu, Jugoslovanska - čehoslovaška liga in Sokolsko društvo sta pa na dostojanstven način proslavili petinosemdeseto obletnico rojstva velikega prezidenta bratske republike Masaryka.

Dramatsko društvo je v obče normalno delovalo. Že drugo leto je v zimski sezoni 1934—1935 prirejalo

igre večinoma s pomočjo ljubljanskih igralcev. K temu načinu, ki se je dobro izkazal, se je povrnilo tudi v jeseni leta 1935.—1936., ko se je začela nova sezona pod slabimi avspicijami znižanja uradniških prejemkov.

Kakor že prejšnja leta, tako se je tudi v tem letu pokazal središčni položaj Celja glede na razne prireditve, ki so bili širšega narodnega pomena. Tako se je že 6. in 7. aprila vršil v Narodnem domu kongres delegatov Narodne strokovne zveze ter predstavnikov narodnega delavstva iz Beograda, Zagreba, Splita, Novega Sada, Niša in Skoplja; udeležili pa so se ga tudi zastopniki Češkega delavskega združenja (češká obec dělnická). Dne 7. julija je priredila velik izlet v Celje delavska organizacija »Svoboda«, pri čemer je na sprevedu skozi mesto proti Glaziji korakalo okrog 6000 ljudi; ali radi napisov, ki so jih sprevedniki nosili, radi njihovih vzklikov in radi izjav govornikov na sledečem zborovanju je po nekaj dnevih oblast udruženje razpustila, ugotavljajoč, da so posegle te manifestacije na politično področje, dočim je bilo udruženje dovoljeno samo radi vršitve kulturno-izobraževalnih funkcij. Sličnega širšega značaja je bilo zborovanje delegatov organizacije naših Korošcev in pa zbor delegatk v enoto organiziranih ženskih udruženj (17. novembra).

Za pomembno kulturno manifestacijo je treba smatrati razstavo Kluba likovnih umetnikov »Brazde«, ki se je od 24. marca do 6. aprila vršila v dvorani Mestne posojilnice.

Prvovrstna prireditev je bila Obrtna razstava, ki se je vršila od 4.—18. avgusta v prostorih mestne osnovne šole. Bila je sad mnogomesečnega dela. Vršila se je pod okriljem Društva jugoslovanskih obrtnikov, čigar predsednik Stojan Holobar je bil hkrati predsednik razstavnega odbora. Razstava je napravila velik vtis radi finega duha, ki je prešinjal celoto in posamezne predmete. Po sodbi odličnih obiskovalcev bi bila vredna velikega mesta. Največjo pozornost zasluži pohvala odličnega celjskega gosta dr. Luja Vojnoviča, ki se je hkrati laskavo izrazil o vodniku, v katerem je razstavni odbor objavil na osnovi prvotnih virov sestavljeno obsežno zgodovino celjske obrti.

Svojevrstnega značaja je bil obisk arheologov podunavskih dežel, ki so se mudili v mestu 9. in 10. septembra. V mestnem muzeju so posvetili svojo pozornost raznim predmetom. Posebno pomembne so njihove izjave o imenitnem kipu »noriškega vojaka«. Nekateri izmed njih so izrekli mnenje, da je s konca srednjega veka in ne iz rimske dobe, kar je skoraj gotovo napačno: neglede na zunanje okolnosti se mora reči, da bi bil tak kip za Celje XV. stoletja pravo čudo.

Zanosna je bila proslava kraljevega rojstnega dne (6. septembra); prav tako proslava 1. decembra. Obakrat je bila rezultat patriotičnega sodelovanja mestne občine, društev in občinstva.

Javna oblastva. V organizaciji nekih javnih oblastev so se v tem letu izvršile znatne izpremembe, ki so večinoma posledica izmenjanega vodstva vrhovne državne uprave.

Dne 5. maja so bile skupščinske volitve. Izvoljen je bil na Jeftičevi listi prejšnji narodni poslanec Ivan Prekoršek (s 3322 glasovi), dočim je drugi kandidat na Jeftičevi listi, odvetnik Jernej Stante, dobil 2185, posestnik Vabič z Mačkove liste pa 2471 glasov. Volilna udeležba je znašala 44,9%. Radi volitev se je poglobil razpor med občinskim svetom in mestnim predsednikom, kar je bilo v zadnjem času vsekakor v kvar rednemu delu.

Medtem se je pripravljala združitev mestne in okoliške občine, ki je po odloku banske uprave z dne 17. avgusta postala dejstvo. Veliko Celje je dobilo novo imenovani občinski svet in novega predsednika Alojzija Mihelčiča, ki je dne 16. in 17. septembra prevzel posle od obeh odstopajočih predsednikov, dr. Alojzija Goričana in Vinka Kukovca.

Mesec dni pozneje (25. oktobra) je bil imenovan tudi nov cestni odbor za celjski srez. Po zakonu mu predseduje predsednik mestne občine. Za njegovega prvega namestnika je bil imenovan Maks Cukala, posestnik, trgovec in župan pri Sv. Juriju ob Taboru, za drugega namestnika pa Jakob švent, posestnik na Klancu pri Dobrni.

Javna dela. Dočim je privatna gradbena delavnost v mestu in okolici skoraj popolnoma zastala, so se javna dela pridno izvrševala. Narekovala jih je deloma nujna potreba, bila so pa tudi sredstvo za omejitve brezposelnosti. Med njimi ja zavzela večji značaj regulacija Savinjskih pritokov, k čemur sta prispevali bivša mestna in okoliška občina. Že v prejšnjih letih sta bili regulirani Hudinja in Koprivnica. V tekočem letu pa je prišla na vrsto Sušnica. Mesto je razmeroma ugodno zaposlilo pri tem preko 50 nad 5 let v njem bivajočih delavcev in je že v prvi polovici leta potrošilo okrog pol milijona dinarjev, ki jih je le v manjši meri dobilo iz fonda za brezposelne.

Regulaciji in preskrbi brezposelnih je služila tudi ureditev gramozne postaje pred Levškim mostom.

Velepomembna stvar je regulacija Savinje, ki je po mnogih desetletjih radi marljivega zavzemanja javnosti in merodajnih činiteljev vendar prišla v tek. Marca se je pričela izvrševati na meji celjskega in laškega sreza pod Tremerjem ter je bila do oktobra v glavnem gotova 1 km dolga proga do tremerskega mosta. Delo je prevzel inž. Tašković iz Skoplja in je bilo zaposlenih povprečno po 600 delavcev. Potrošilo se je okrog 2,400.000 Din. V novembrskem navalu vode je regulacija preizkušnja dobro prestala. Vrše se priprave za njeno nadaljevanje v smeri proti Celju. Stroške nosijo poleg države in banovine celjsko mesto, celjski in v mali meri laški cestni odbor.

Po sklepu prejšnjega mestnega sveta se gradi nova turistična in športna postojanka pri Celjski koči. Radi nastopajoče zime je pa novi občinski svet odložil preureditev stare gimnazije v mestni muzej. Gotovo začasno. Ako bi se mu pa posrečilo najti tako solucijo, da bi mestni muzej prišel v staro grofijo, tedaj bi brez dvoma izvršil veliko kulturno delo.

Za bodočnost se obeta marsikaj. Mestni svet je med drugim sklenil, da se Dolnji Lanovž spremeni v ubožnico, da se napravi vodovod k novi naselbini na Jožefovem hribu (do cerkve), da se bivše Rebe-

Maks Janič

Mihael Kus

kovo posestvo, ki je bilo doslej banovinsko, spremeni v delavski azil in da se regulira Ložnica. Poslednje delo naj bi se vršilo v znamenju skrbi za brezposelne, ki jih je v Velikem Celju okrog 300. Mestni svet je sklenil v ta namen apelirati na občinstvo in se je dne 4. novembra pod vodstvom mestnega predsednika vršila na magistratu anketa, ki je pokrenila v dejstvo pred dvema letoma ustanovljeno Pomočno akcijo. Rezultat še ni znan. Vsekakor bo morala mestna občina sama globoko poseči v svojo blagajno, ki je sicer v urejenem stanju: novi mestni svet je našel v njej nad 800.000 dinarjev gotovine. Vendar bi nameravano delo stalo blizu 1 milijona dinarjev in se mestna sredstva glede na mnoge naloge, ki čakajo občinski svet tu in tam, ne smejo izčrpati.

Smrtna kosa. Smrt je bila v tekočem letu neverjetno pridno na delu. Pokosila je celo vrsto javno delujočih mož.

V januarja je umrl na Babnem Maks Janič, ko je bil 53 let star. Janič si je pridobil mnogo javnih zaslug. Bil je soustanovitelj in dolgoletni načelnik pekovskega udruženja. Podpiral je celjske gasilce, na Babnem, kjer je imel veliko posestvo, je pa celo sam zgradil in opremil gasilski dom. Pri udruženju gostilničarjev je bil preglednik. Mnogo je storil za cerkev; bil je cerkveni ključar in obnova častitljive Maksimilijanove cerkvice se je izvršila na njegove stroške. Bil je srčno dober in je pomagal, kjer je mogel, ne da bi bil dal o svoji pomoči govoriti.

V istem mesecu je Janiču sledil v večnost Mihael Kus. Bil je star Celjan. Na Glavnem trgu je imel restavracijo in hišo. Nekdaj je bil lastnik Mayerjeve izdelovalnice sodavice, ki je zdaj ni več. Bil je šegav in dobitljiv. Prav priljubljen je bil tudi med lovci.

Dne 20. aprila se je preselil v večnost Josip Žumer, ki ga je zadela nenadna smrt v 56. letu starosti. Pred vojno je gospodaril pri Sv. Križu poleg Rogaške Slatine, kjer je imel gostilno in lepo posestvo. Po vojni se je preselil v Celje in si kupil na voglu med Glavnim trgom in Gosposko ulico gostilno in hotel »Zvezdo«, ki jo je lepo preuredil. Na Savi si je kupil posestvo Mili dvor. Žumer je bil zelo dober in vesten gospodar. Bil je odbornik gostilničarskega udruženja, občinski svetnik in član uprave Mestne hranilnice.

Drago Bernardi

Josip Žumer

Miro Černigoj

Franc Rebeuschegg

Dne 17. maja je umrl Franjo Nerad, znani zidarski mojster in hišni posestnik, v starosti 56 let. Nerad je bil trden narodnjak in kremenit značaj, kar ga je napravilo priljubljenega v vseh krogih.

Dva dni za Neradom je umrl Ivan Ravnikar, ki se je rodil leta 1873. v Ljubljani, kjer se je izvežbal za trgovca. Pred vojno si je v Celju ustanovil trgovino, ki se je razvila v solidno veletrgovino. Bil je tudi družabnik tvrdeke Sladkor d. d. Ravnikar je bil že pred vojno odličen narodni delavec. Dr. Pelnáň, praški univ. profesor medicine, se ga spominja iz vojne dobe, ko mu je Ravnikar v slovanskem kotu Narodnega doma često delal domoljubno družčino. Ravnikar je kot podžupan pripadal občinskemu svetu. Bil je podpredsednik trgovskega združenja in član uprave nekaterih denarnih in gospodarskih zavodov.

V večnost se je v trdnih letih preselil tudi Drago Bernardi. Ko je kot Primorec prišel v Celje, je prevzel v Gosposki ulici hotel »Nadvojvoda Ivan«, ki ga je prekrstil najprej v hotel »Balkan« in nato v hotel »Hubertus«. Bernardi je bil dolga leta načelnik gostilničarskega združenja, bil pa je tudi član občinskega sveta. Bil je vnet lovec in priljubljen družabnik.

Dne 21. avgusta je umrl bivši čevljarški mojster in trgovec Stefan Strašek v visoki starosti 86 let. Strašek je bil najstarejši član bivše Narodne čitalnice. Samostojen obrtnik je bil skoraj 60 let ter je v

Ivan Ravnikar

tem času izučil blizu 60 vajencev. Strašek se je še v nemški dobi kot Slovenec udejstvoval v čevljarškem združenju, po vojni je pa bil njega prvi načelnik. Več let je načeloval sirovinski zadrugi čevljarjev, ki jo je tudi pomagal ustanavljati.

V septembru sta se odprla dva sveža grobova. Prvi je izdihnil v bolnici akademik Miro Černigoj, ki je radi svoje nadarjenosti, marljivosti in odločnosti obetal zelo mnogo. Rodil se je v Trstu leta 1913. in se je po maturi, ki jo je napravil na celjski gimnaziji, posvetil juridičnemu študiju. Černigoj je bil kot nekdanji delavni predsednik častni član nacionalne dijaške organizacije »Sloge«. Bil je ustanovitelj in predsednik Društva jugoslovanskih akademikov. Kot odbornik je sodeloval pri »Soči« in polno poleta in zanosa je bilo njegovo delo pri Sokolskem društvu, ki mu je poslednje leto vdano služil kot prosvetar v pravem pomenu besede.

Dva dni za Černigojem (20. septembra) je umrl nenadoma na obisku pri svojem sinu v Ljubljani znani celjski hotelir Franc Rebeuschegg, ki se je rodil 1886 ter je ob prevratu prevzel podjetja od svojega očeta. Rebeuschegg je bil poln tvornih gospodarskih idej, ki jih je realiziral v svojih podjetjih in v občini. Izza leta 1924. je bil član mestnega sveta in referent za klavnico, ki se je po njegovih nasvetih povečala in modernizirala. Rebeuschegg je bil tudi načelnik mesarskega združenja, član in bivši načelnik gostilničarskega združenja, član upravnega odbora Mestne hranilnice ter mestnega avtobusnega podjetja.

Pretresujoča je bila v začetku oktobra vest o nenadni smrti protojereja Manojla Čudića. Protojerej je bil po telesu velikan in sredi štiridesetih let. Bil je rodod iz Slavonske Požege. Padel je z voza, ko je v svojem rodnem kraju preizkušal konja, ki ga je kupil za svojega mlajšega sina, absolviranega vojnega akademika in baš prevedenega v čin podporočnika kraljeve garde. Čudić je bil izobražen mož in je užival v Celju vsesplošno priljubljenost. V svoji ožji domovini je bil nekoč profesor verouka, v Celju pa je njegovo delo lepa cerkev sv. Save, katere ikonostas, delo umetnika Uroša Prediča, je ena izmed redkih umetniških zanimivosti celjskega mesta.